

Výroční zpráva o realizaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji v roce 2008

Krajský úřad Olomouckého kraje
Odbor zdravotnictví
květen 2009

OBSAH

1. SOUHRN.....	3
2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE.....	4
3. KOORDINACE PROTIDROGOVÉ POLITIKY.....	6
4. SITUACE NA DROGOVÉ SCÉNĚ.....	11
5. SLUŽBY POSKYTOVANÉ UŽIVATELŮM DROG A OSOBÁM OHROŽENÝM DROGOU... 	16
6. ZMĚNY V POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB PRO UŽIVATELE DROG.....	18
7. NEDOSTATKY POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB PRO UŽIVATELE DROG	18
8. KRAJSKÉ STRATEGIE A PLÁNY.....	19

1. Souhrn

Realizace protidrogové politiky v Olomouckém kraji se opírá o významný dokument Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2005 – 2010.

K zajištění vertikální i horizontální koordinace protidrogové politiky v Olomouckém kraji přispívá i činnost krajského protidrogového koordinátora, který pracuje na odboru zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje a je podřízen přímo vedoucímu odboru.

Důležitá je také činnost Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí, která je zřízena UR/4/63/2008 od 11. 12. 2008. Je poradním orgánem Rady Olomouckého kraje.

Během roku 2008 došlo v Olomouckém kraji v oblasti drogových služeb k rozšíření sítě služeb o nové programy – nově vzniklé občanské sdružení RES – SEF, o. s. začalo realizovat terénní program STREETWORK na Šumpersku a občanské sdružení Darmoděj, působící ve městě Jeseníku a v jeho regionu, terénní program Babylon. Darmoděj dále otevřel nový menší doléčovací program s názvem Restart.

Mírně problematická zůstávala situace Kontaktního a poradenského místa pro drogově závislé v Uničově. Tato služba pro uživatele drog nebyla v roce 2008 úspěšná při certifikaci a působila v nevyhovujících prostorách. V místních podmínkách má ale své místo, je podporována i městem Uničov, které na podzim roku 2008 poskytlo zařízení nové vhodné nebytové prostory. O udělení certifikátu odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky bude znovu žádat ve 2. polovině roku 2009.

Další zařízení dobře fungující sítě služeb pro uživatele drog nabízela škálu služeb nejen uživatelům, ale i osobám jim blízkým. Certifikaci odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky získaly všechny služby, které o ni mohly požádat.

Drogová scéna Olomouckého kraje je poměrně stabilní, výrazně převládá zneužívání pervitinu jako primární drogy. Většina klientů služeb jsou ale víceméně polymorfní uživatelé. Významné je i zneužívání alkoholu, zejména v období abstinence od nealkoholových drog. Stoupá i počet patologických hráčů. Počet uživatelů opiátů je tradičně nízký, heroin je zneužíván ve velmi malém míře. Kontaktnímu centru Prostějov se podařilo navázat kontakt s minoritní skupinou Olašských Rómů užívající heroin a substituci.

Svoji činnost rozvinulo Středisko sekundární prevence a léčby závislostí (Vojenská nemocnice) v Olomouci, jehož součástí je i Protialkoholní a protitoxikomanická záchranná stanice. Kromě detoxifikace nabízí toto zařízení i možnost krátkodobé léčby a přípravu na léčbu střednědobou a dlouhodobou v jiných zařízeních.

Ze statistických údajů zařízení je patrný mírný pokles počtu klientů zneužívajících návykové látky, zhruba o 100 osob se zvýšil ale počet klientů se základní drogou pervitin. Zvýšil se také počet vydaných stříkaček (o zhruba 27 700) i počet výměn.

V Olomouckém kraji byly v roce 2008 klientům dostupné všechny typy odborné péče dle odst. (2) § 20 zákona č. 379/2005 Sb. kromě specializované akutní lůžkové péče a stacionárních programů.

2. Obecná charakteristika kraje (demografické a geografické údaje)

2.1 Poloha

Olomoucký kraj se rozprostírá na severozápadě Moravy. Sousedí s krajem Pardubickým, Jihomoravským, Zlínským a Moravskoslezským. Na severu má 104 km dlouhou státní hranici s Polskem (nejdelší státní hranice ze všech okresů v ČR patří okresu Jeseník). Společně se Zlínským krajem vytváří region na úrovni NUTS II - Střední Morava.

Rozloha kraje je 526 702 ha, tj. 6,5 % rozlohy ČR a zaujímá tak 8. místo mezi 14ti kraji v ČR, velikostí je lehce pod průměrem ČR.

Kraj je tvořen 5 okresy (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk), na jeho území bylo stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 21 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Celkem je v kraji 398 obcí, statut města má 30 obcí. Na bázi dobrovolného sdružování vznikají tzv. mikroregiony.

2.2 Obyvatelstvo

K 31. 12. 2008 žilo v Olomouckém kraji podle předběžných výsledků 642 137 obyvatel.

Následující tabulka ukazuje počty obyvatel v jednotlivých okresech a v okresních městech. V Olomouckém kraji se nachází 13 obcí s rozšířenou působností a 21 obcí s pověřenými obecními úřady.

Okres	Počet obyvatel okresu k 31.12. 2008
Jeseník	41 404
Olomouc	231 339
Prostějov	110 159
Přerov	134 722
Šumperk	124 513
kraj celkem	642 137

Zdroj: ČSÚ 2009

2.3 Nezaměstnanost

V Olomouckém kraji došlo během posledního čtvrtletí roku 2008 k nárůstu nezaměstnanosti. Míra registrované nezaměstnanosti se postupně zvýšila na 6,87 %. Podle okresů Olomouckého kraje byla opět nejnižší míra nezaměstnanosti registrována v okrese Prostějov (6,28 %), nejvyšší zůstává stále v okrese Jeseník (11,50 %). K 31. 12. 2007 evidovaly úřady práce v Olomouckém kraji celkem 22 523, kdežto k 31.12. 2008 již 23 470.

2.4 Mzdy

Nízká úroveň mezd obyvatel v Olomouckém kraji je jednou z dalších negativních charakteristik. Průměrná hrubá měsíční mzda fyzické osoby dosáhla v Olomouckém kraji v roce 2008 výše 20 011 Kč, ve srovnání s jinými kraji České republiky se řadí na jedno z posledních míst.

2.5 Kriminalita

Charakteristika Olomouckého kraje v trestně právní oblasti

Drogová trestná činnost

K ukazatelům charakterizujícím kvalitu sociálního prostředí souvisejícího se sociálně patologickými jevy patří také kriminalita. Je sledován počet trestných činů obecně a také počet trestných činů, které spadají v Trestním zákoně pod §§ 187, 187a, 188 a 188 a.

V roce 2008 bylo vykázáno celkově 138 těchto trestných činů v kraji, ve srovnání s rokem 2007 došlo k mírnému nárůstu.

Obcemi Olomouckého kraje bylo v roce 2008 projednáno 129 přestupků podle § 30 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, z toho 31 se týkalo mladistvých osob.

Kriminalita spojená s drogami – trestné činy přímo související s drogami v Olomouckém kraji v období 2004 - 2007

rok	2004	2005	2006	2007	2008
celkem	155	152	146	126	138

Zdroj: Policie ČR

Uživatelé drog se nezdálo podílejí na trestné činnosti (nejen přímo se týkající omamných a psychotropních látek, časté jsou také např. krádeže, vydírání, ublížení na zdraví). Řada trestných činů souvisí s drogami, aniž by pachatelé drogy užívali (držení, výroba, prodej...). Jednou z možných forem pomoci těm, kteří jsou zároveň uživateli drog, je užší zapojení Probační a mediační služby (PMS) do protidrogové politiky kraje. PMS věnuje zvláštní pozornost zejména mladistvým uživatelům drog a vedle prosazování alternativních trestů má zájem také na řešení užívání drog jako výchozího problému.

Další programy pro uživatele drog, kteří se nacházejí v konfliktu se zákonem byly realizovány neziskovými organizacemi.

Ve Vazební věznici v Olomouci a věznici Mírov realizuje Sdružení Podané ruce, o.s. projekt „Program práce s klienty v konfliktu se zákonem“. Projekt „Práce s klienty v konfliktu se zákonem“ probíhá od počátku roku 2002 jako samostatný projekt orientující se na pomoc uživatelům nelegálních drog, kteří se v důsledku svého způsobu života dostali do konfliktu se zákonem.

Téměř všechna zařízení nabízí klientům možnost výkonu alternativních trestů OOP a spolupracují s Probační a mediační službou.

3. Koordinace protidrogové politiky

3.1 Institucionální zajištění

Krajský protidrogový koordinátor

Funkce protidrogového koordinátora Olomouckého kraje byla zřízena k 15. 9. 2001, a to od počátku v úvazku 1,0. Od 1. 7. 2002 pracuje na odboru zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje a je podřízen přímo vedoucímu odboru. Zajišťuje vertikální i horizontální koordinaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji.

Krajská protidrogová komise

Na činnost Krajské protidrogové komise navázala Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí, která je v novém složení zřízena UR/4/63/2008 od 11. 12. 2008. Tato komise je poradním orgánem Rady Olomouckého kraje a má 17 členů.

Místní koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

V Olomouckém kraji je 5 okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk) se 13 obcemi s rozšířenou působností. Kontaktní pracovník byl určen celkem v 17 obcích Olomouckého kraje. Výměna informací, řešení problémů a konzultace probíhají elektronickou cestou i osobním kontaktem. Služby pro uživatele drog poskytované neziskovým sektorem jsou součástí komunitního plánování obcí a jejich zástupci se přímo podílí na vytváření komunitních plánů sociálních služeb.

Kontaktní pracovníci obecních úřadů – protidrogová prevence - v Olomouckém kraji

ADRESA MÚ	KONT. PRAC.	ODBOR	TELEFON	E-MAIL
MÚ Šumperk, M. R. Štefánika 20, 787 01	Frodlová Lenka	Odbor sociálních věcí	583 391 224	lenka.frodlova@musumperk.cz
MÚ Javorník, Nám. Svobody 134, 790 70	Bednaříková Lenka	Sociální odbor	584 440 148 584 440148	socialni.vedouci@mujavornik.cz
MÚ Mohelnice, U Brány 2, 789 85	Fričarová Eva	Odbor sociálních věcí – vedoucí	583 452 163	fricarovae@mu-mohelnice.cz
Magistrát města Olomouce, Kosmonautů 10, 779 11	Fritscherová Jarmila, PhDr.	Odbor sociálních služeb a zdravotnictví	585 510 321 606 749 911	jarmila.fritscherova@mmol.cz
MÚ Jeseník, Masarykovo nám.1/167, 790 01	Kovalčík Jiří, Bc.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	584 498 464	jiri.kovalcik@mujes.cz
MÚ Zlaté Hory, Nám. Svobody 80, 793 76	Helienková Jarmila	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	584 453 059	jarmila.helienkova@zlatehory.cz
MÚ Prostějov, Nám. T.G. Masaryka 131/12, 796 01	Greplová Jaroslava	Odbor sociálních věcí	582 329 535	jaroslava.greplova@mestopv.cz
MÚ Šternberk, Horní nám. 16, 785 01	Kameníčková Jana, Mgr.	Odbor školství, vedoucí	585 086 227	kamenickova@sternberk.cz
MÚ Uničov, Masarykovo nám. 1, Uničov, 783 91	Kovařík Josef.	Odbor obrany a krizového řízení	5850883 31	jkovarik@unicov.cz
MÚ Zábřeh, Nám. Osvobození 345/15, 789 01	Paclíková Michaela, Mgr.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	583 468 129	paclikova@muzabreh.cz

MÚ Konice, Masarykovo nám. 27, 798 52	Pečová Miloslava, Mgr.		582 401 472	miloslava.pecova@konice.cz
MÚ Litovel, nám. Přem. Otakara 778, 784 01	Procházka Pavel, Mgr.	Sociální odbor, vedoucí	585 153 231	prochazka@mestolitovel.cz
MÚ Hanušovice, Hlavní ulice 92, 788 33	Sedlmayerová Milena, Mgr.	Odbor sociální, vedoucí	583 231 284 584 453 059	podatelna@mu-hanusovice.cz
MÚ Hranice, Pernštejnské nám. 1, 753 37	Škapová Martina	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	581 828 440	martina.skapova@mesto-hranice.cz
Magistrát města Přerova, Nám. T.G.M. 2, 750 11	Buš Boleslav	Odbor sociálních služeb a zdravotnictví	581 268 793	boleslav.bus@mu-prerov.cz
MÚ Kojetín, Masarykovo nám. 20, 752 01	Zlámalová Lucie, DiS.	Odbor sociálních věcí	581 277 437	l.zlamalova@radnice.kojetin.cz
MÚ Lipník nad Bečvou náměstí T.G. Masaryka 89, 751 31	Jemelková Pavla, Bc.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví		jemelkova@mesto-lipnik.cz

Horizontální koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

Horizontální rovina postihuje meziresortní, mezioborovou spolupráci a směřuje ke sjednocení krajské protidrogové politiky. Spolupráce krajského protidrogového koordinátora s manažerem prevence kriminality, krajským koordinátorem romských poradců, odborem školství a metodikem prevence sociálně patologických jevů, zdravotnictvím i policií je dobrá a má nejrůznější formy. Do protidrogové politiky v Olomouckém kraji se postupně zapojila řada institucí, organizací a odborníků z různých oblastí protidrogové prevence. Podařilo se vybudovat a rozvinout partnerské vztahy založené na všestranně výhodné spolupráci.

Krajská protidrogová koordinátorka je také aktivně zapojena do Komunitního plánování sociálních služeb v Olomouci, pracovní skupina „Občané ohrožení drogou“, a do projektu „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Olomouckém kraji“.

Dochází také k pravidelnému společnému setkávání zástupců neziskových organizací působících v oblasti protidrogové prevence a krajské protidrogové koordinátorky.

3.2 Finanční zajištění

Kromě rozpočtových a příspěvkových organizací zřizovaných státem, krajem nebo obcemi (sociální oblast, zdravotnictví, školství), jsou v oblasti protidrogové politiky Olomouckého kraje nejvýznamnějšími subjekty nestátní neziskové organizace. Jejich činnost je financována převážně ze státního rozpočtu, z rozpočtu Olomouckého kraje a z rozpočtů obcí.

V roce 2008 obdržely tyto organizace rozpočtu Olomouckého kraje 2 500 000 Kč, z rozpočtu obcí 2 453 000 Kč a ze státního rozpočtu 15 232 000 Kč.

Činnost Protialkoholní a protitoxikomanické zachytné stanice byla z rozpočtu Olomouckého kraje podpořena částkou 5 737 000 Kč.

Způsob a organizace dotačního řízení kraje

V roce 2008 byl vyhlášen Dotační program Olomouckého kraje **Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování pro rok 2008** jehož součástí byl i program **Program podpory A. Podpora protidrogové prevence** s částkou 2 500 000 Kč. Tato finanční částka byla beze zbytku využita.

Organizace také mohly získat menší finanční prostředky jako tzv. **projekty do 25 000 Kč**.

Od roku 2004 je možnost získat dotaci také cestou tzv. **významných projektů**, priority i princip schvalování je obdobný „projektům do 25 000 Kč“, požadovaná částka může být libovolně vysoká. Žádosti jsou předkládány na ekonomický odbor krajského úřadu, rozhoduje Rada Olomouckého kraje. Tuto možnost nevyužila v roce 2007 žádná z organizací působících v oblasti protidrogové prevence.

Příspěvky na projekty protidrogové prevence z rozpočtu Olomouckého kraje v roce 2008 – dotační program „Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování pro rok 2008“ – A. Podpora protidrogové prevence

Organizace	Služba pro uživatele drog	Výše příspěvku z rozpočtu OK na rok 2008
Darmoděj	K-centrum	150 000
Darmoděj	Terénní program Babylon	70 000
Darmoděj	Doléčovací program Restart	70 000
CELKEM		290 000
KAPPA-HELP	Kontaktní centrum a terénní programy pro uživatele drog	300 000
Sdružení Podané ruce, o.s.	Terénní programy Olomouc	220 000
	Kontaktní centrum v Olomouci	310 000
	Kontaktní a poradenský program v Prostějově	180 000
	Terénní programy v Prostějovském regionu	70 000
	Program práce s klienty v konfliktu se zákonem	200 000
CELKEM		980 000
P-centrum	P centrum - Doléč.program	240 000
	P-centrum - Amb.léčba	180 000
CELKEM		420 000
Oblastní Charita Uničov	Kon. a por.m. pro d.z. Uničov	200 000
Pontis Šumperk o.p.s	Kontaktní centrum Krédo	210 000
RES-SEf, o.s.	Streetwork v okrese Šumperk	100 000
Celkem		2 500 000

Zdroj: Krajský úřad Olomouckého kraje

Obce Olomouckého kraje věnovaly na podporu projektů protidrogové prevence v roce 2008 zhruba 2 869 000 Kč, což je o více než sto tisíc korun než v roce 2007, ale stále méně než v roce 2006. Obce velmi často nemají ve svých rozpočtech částku na podporu protidrogové prevence přesně vyčleněnou – finanční částka bývá společná s podporou prevence kriminality, volnočasových aktivit apod.

Dotace z rozpočtu obcí Olomouckého kraje na protidrogovou prevenci v roce 2006, 2007 a 2008

region	Šumperský	Přerovsk ý	Prostějovsk ý	Jesenick ý	Olomoucký	obce Olom. kraje celkem
2006	375 000	440 000	250 000	20 000	1 869 000	3 004 400
2007	755 000	449 000	250 000	145 000	1 132 000	2 731 000
2008	738 508	320 000	263 000	176 000	1 411 830	2 869 338

Zdroj:rozpočty obcí, informace organizací

3.3 Nejvýznamnější rozhodnutí krajských orgánů v oblasti protidrogové politiky v roce 2008

Dne 21. 4. 2008 bylo Zastupitelstvem Olomouckého kraje schváleno vyhlášení dotačního programu Podpora organizací poskytujících služby v oblasti prevence sociálního vyloučení pro rok 2008 (UZ/22/33/2008) jehož součástí byl i **Program podpory A. Podpora protidrogové prevence.**

4. Situace na drogové scéně

4.1 Užívání drog v populaci obecně

V roce 2007 se Česká republika již počtvrté zapojila do mezinárodní studie ESPAD, která je zaměřena na užívání alkoholu a jiných návykových látek (tabáku a nelegálních drog) mezi mládeží ve věku 15 – 16 let. Hlavními cíly této Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) je získání spolehlivých odhadů užívání návykových látek u mládeže, srovnání situace v jednotlivých zemích a analýza trendů v období 1995 – 2007.

V České republice byla studie zaměřena také na zjištění rozsahu užívání drog na úrovni 14 krajů. Při tomto regionálním srovnání se projeví významné rozdíly.

Ve srovnání zkušeností s drogami šestnáctiletých studentů je Olomoucký kraj na čtvrtém místě v České republice, čímž se řadí mezi regiony s vyššími udávanými zkušenostmi s užitím nelegálních drog.

V roce 2008 nebyla v České republice další studie podobného rozsahu provedena.

4.2 Rekreační/ příležitostné užívání drog

V roce 2008 nebyla v Olomouckém kraji provedena žádná studie zaměřená na rekreační, resp. příležitostné užívání drog. Nízkoprahová zařízení i zařízení zaměřená na ambulantní léčbu pracují s experimentátory pouze příležitostně. Statistiky oddělení sociálně právní ochrany dětí obecních úřadů s rozšířenou působností klienty – experimentátory nevykazují odděleně. Uživatelé tanečních drog jsou kontaktováni v rámci projektů Terénní programy Olomouc Sdružení Podané ruce Walhalla, o.s. a Terénní programy občanského sdružení KAPPA – HELP na Přerovsku, a dále také nově v rámci rozvíjejícího se projektu STREETWORK občanského sdružení RES-SEF, o.s. v Šumperském regionu. Na větších tanečních akcích je zájemcům poskytován informační a nabídkový servis a poradenství. V Olomouci došlo díky uzavření stěžejního klubu a zrušení několika tanečních akcí v okolí k utlumení taneční scény, a tím také k dočasnému přerušení kontaktů.

4.3 Žádosti o léčbu v souvislosti s užíváním drog

V roce 2008, stejně jako v roce 2007, pracovalo v kraji 20 léčebných/ kontaktních center. V roce 2004 to bylo 31 center, v roce 2005 došlo ke snížení jejich počtu na 25. V roce 2006 je to 23 center a v roce 2007 20. Výkaznictví léčebných/ kontaktních center v našem kraji se podařilo zlepšit, statistické údaje poskytují všechna centra.

Počet LKC pro	nízkoprahová	ambulance		lůžková
		zdravotnic.	nezdravot.	
20	6	9	1	4

Zdroj Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2008

Incidence (First Treatment Demand) a prevalence uživatelů drog – žadatelů o léčbu v Olomouckém kraji

Od roku 2003 docházelo k poklesu incidence (First Treatment Demand) uživatelů drog – žadatelů o léčbu. V roce 2004 bylo hlášeno 302 nově evidovaných žadatelů o léčbu, v roce 2005 253, v roce 2006 197 žadatelů. Ke vzestupu incidence dochází až v roce 2007 – 285 žadatelů, v roce 2008 pozorujeme opět mírný pokles.

Též docházelo k postupnému snižování prevalence - v roce 2004 bylo hlášeno 614 klientů, v roce 2005 530 klientů a v roce 2006 512 klientů. V roce 2007 ale dochází ke zvýšení prevalence na 666 klientů, v roce 2008 došlo opět ke snížení prevalence na 576 klientů.

Ve věkové skupině od 15 do 39 let dochází taktéž k poklesu incidence. V roce bylo 2004 hlášeno 296 nových žadatelů o léčbu, v roce 2005 244 žadatelů a v roce 2006 194 žadatelů. V roce 2007 je to již 276 žadatelů. V roce 2008 dochází k poklesu – 235 žadatelů.

V roce 2004 byla prevalence v této věkové skupině 601 klientů, v roce 2005 516 klientů a v roce 2006 495 klientů. V roce 2007 to bylo 640 klientů, tedy ještě vyšší počet než v roce 2004. V roce 2008 dochází opět k poklesu – 552 klientů.

Ve srovnání incidence a prevalence uživatelů drog této věkové skupiny s ostatními kraji České republiky se Olomoucký kraj nachází na nepříliš lichotivém třetím a čtvrtém místě.

Incidence, prevalence, specifická věková incidence a prevalence na 100 000 obyvatel v Olomouckém kraji v období 2004 - 2008					
rok		všichni klienti		věková skupina 15 - 39 let	
		incidence	prevalence	incidence	prevalence
2004	počet	302	614	296	601
	na 100.000 obyvatel	47,4	96,3	124,5	252,7
2005	počet	253	530	244	516
	na 100.000 obyvatel	39,8	83,3	102,2	217,4
2006	počet	197	512	194	495
	na 100.000 obyvatel	31,0	80,6	81,7	208,6
2007	počet	285	666	276	640

	na 100.000 obyvatel	44,8	104,7	116,4	269,9
2008	počet	241	576	235	552
	na 100 000 obyvatel	37,7	90,1	99,0	232,6

Zdroj: Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2004 - 2008

4.4 Infekční onemocnění v souvislosti s užíváním drog

Olomoucký kraj patří k oblastem se spíše nižším výskytem virové hepatitidy typu C. Hepatitida typu B se v něm ve srovnání s ostatními kraji vyskytovala podprůměrně. V roce 2008 došlo v souvislosti s epidemií v Praze a Středočeském kraji k významnému, pravděpodobně přechodnému, zvýšení počtu případů hepatitidy A. Ve srovnání s rokem 2007 došlo v roce 2008 také k nárůstu počtu případů akutní virové hepatitidy B, ale podíl injekčních uživatelů drog je minimální. Počet hlášených případů určitě neodpovídá skutečné situaci.

Počet případů virových hepatitid typu A, B a C hlášených v roce 2006, 2007 a 2008 v Olomouckém kraji			
	VHA	VHB akutní/ch ronická	VHC akutní/ch ronická
hlášené případy v roce 2006 celkem	6	14/4	2/ 12
injekční uživatelé drog		1/ 0	1/ 4
hlášené případy v roce 2007 celkem	4	6/10	6/18
injekční uživatelé drog			1/ 6
hlášené případy v roce 2008 celkem	152	18/4	6/14
injekční uživatelé drog		1/1	4/10

Zdroj: Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2008

4.5 Intoxikace drogami

Počet případů intoxikace drogami (celkem 17 případů) v Olomouckém kraji v roce 2008 je nižší než v roce 2007 (44 případů), což je pravděpodobně způsobeno nepečlivým hlášením hpříslušných zařízení.

Již tradičně převládají intoxikace pervitinem a stimulancii.

Hygienická stanice hl.m. Prahy ve statistických přehledech České republiky neuvádí případy akutní intoxikace alkoholem.

Případy intoxikace drogami v Olomouckém kraji v období 2004 – 2008 podle typu hlásících zařízení											
hlásící zařízení		ARO	RZP	LSPP	JIP, interna	psychiatrie	dětské odd.	centrální příjem	soudní odd.	jiné	celkem
2004	počet případů	3	4	0	2	0	0	0	0	0	9
2005		2	3	0	8	0	0	0	0		15
2006		14	4	1	2	0	0	16	0	1	38
2007		15	3		7			16		3	44
2008		1	11					5			17

Zdroj :Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2004 – 2008

Intoxikace drogami v Olomouckém kraji v období 2004 - 2008 podle základní drogy											
rok	základní droga	heroin, opioáty	pervitin, stimulancia	kanabinoidy	halucinogeny	rozpuštědla	sedativa, hypnotika	jiné drogy, léky	neznámá droga	celkem Olomoucký kraj	ČR celkem
2004	počet případů	0	7	0	1	0	1	0	0	9	1000
2005		3	6	0	0	2	4	0	0	15	1193
2006		1	18	6	1	3	9	0	0	38	954
2007		2	11	15	5	1	10			44	1255
2008		1	9	6			1			17	1146

Zdroj :Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2004 – 2008

4.6 Problémové užívání drog

V roce 2008 využilo alespoň jednou služeb kontaktních nízkoprahových center a terénních programů, ambulantní léčby a programu „Klient v konfliktu se zákonem“ v Olomouckém kraji 3 667 uživatelů drog, což je zhruba o 900 osob více než v roce 2007, což je poměrně významný nárůst. Je ale možné, že je především způsoben rozvojem stávajících a vznikem nových programů, které zajišťují klientovi mnohem lepší dostupnost.

Mezi klienty těchto programů převažovali uživatelé pervitinu – celkem 1 735 osob, kanabinoidů - 379 osob a těkavých látek – 34 osob. Velká část klientů ale užívá polymorfně více drog, velmi často je přidruženo také užívání alkoholu. Průměrný věk klientů činil 27,1 roků, což ukazuje na další zvyšování věku uživatelů. Poměrně vysoký je počet klientů zneužívajících těkavé látky. Ve srovnání s rokem 2004 poklesl počet klientů, kteří alespoň jednou využili služeb programu, ale vzrostl počet vydaných injekčních stříkaček i počet výměn.

Problémové užívání drog v Olomouckém kraji v letech 2005 - 2008	2005	2006	2007	2008
počet klientů, kteří využili aspoň jednu službu programu celkem	2 259	3 065	2 728	3667
<i>z toho uživatelů drog</i>	1 859	2 643	2 327	2535
<i>z toho mužů</i>	1 211	1 526	1 612	1617
<i>z toho injekčních uživatelů drog</i>	956	1 292	1 361	1508
<i>z toho se základní drogou heroin</i>	52	52	38	87
<i>z toho se základní drogou pervitin</i>	972	1 331	1 449	1735
<i>z toho se základní drogou kanabinoidy</i>	325	268	444	379
<i>z toho se základní drogou extáze</i>	16	-	2	6
<i>z toho se základní drogou těkavé látky</i>	54	36	47	34
<i>z toho se základní drogou Subutex legálně</i>	7	3	2	1
<i>z toho se základní drogou Subutex nelegálně</i>	0	3	4	4
<i>z toho se základní drogou Metadon legálně</i>	7	3	0	0
<i>z toho se základní drogou Metadon nelegálně</i>	0	3	0	0
průměrný věk klienta	25,10 (údaj poskytl 5 programů)	26,2 (údaj poskytl 5 programů)	25,7	27,1
počet neuživatelů drog, kteří využili aspoň jednu službu programu	400	257	401	566
počet kontaktů	19 738			
<i>z toho s uživateli drog</i>	18 531	18 149	17 462	18318
počet prvních kontaktů	1171			
<i>z toho s uživateli drog</i>	889		1 204	1178
počet výměn (výkonů ve výměnném programu)	4 099	4 649	5 398	5378
počet vydaných injekčních jehel	90 616	128 055	155 754	143575

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci protidrogové politiky v roce 2005 - 2008, informace AT ambulance Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice v Olomouci

V tabulce nejsou zahrnuty údaje ze služby Kontaktní a poradenské místo pro drogově závislé - Uničov

Počet mužů – nejsou zahrnuty údaje ze služeb STREETWORK a Kontaktní a poradenské místo pro drogově závislé - Uničov

5. Služby poskytované uživatelům drog a osobám ohroženým drogou

5.1 primární prevence

Aktivity v oblasti primární prevence

Systematicky se těmito aktivitám věnuje hlavně organizace P-centrum, která významným způsobem pracuje v rámci Programů primární prevence také s pedagogy Olomouckého regionu. Na jednotlivých školách jsou realizovány minimální preventivní programy, některé školy realizují i další aktivity a projekty v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Mezi největší vzdělavatele a realizátory programů v oblasti specifické primární prevence v Olomouckém kraji patří P-centrum, občanské sdružení Art Language, Pontis Šumperk o.p.s., Sdružení D, Pedagogicko –

psychologická poradna, Sdružení Podané ruce, o.s. (Prostějov a okolí) a KAPPA – HELP. Aktivit i projektů v této oblasti by mohlo být určitě více, chybí ucelený systém.

5.2 Snižování rizik spojených s užíváním drog

Služby v oblasti snižování rizik spojených s užíváním drog zajišťuje v Olomouckém kraji 7 kontaktních center, Kontaktní a krizové centrum Kappa má kromě kontaktního centra v Přerově ještě odloučené pracoviště – kontaktní centrum v Hranicích. Dále jsou subjekty zajišťujícími činnost kontaktních center realizovány terénní programy, které byly v převážné většině samostatně certifikovány. O certifikaci odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog zatím neobdrželo pouze Kontaktní a poradenské místo Uničov (zřizovatelem je Oblastní charita Uničov), které o její udělení bude žádat v roce 2009. V rámci činnosti kontaktních center i terénních programů je realizována práce s problémovými uživateli drog, jejich rodiči a blízkými, a také kontaktování skryté populace. Těmto cílovým skupinám je poskytováno poradenství, sociální práce, práce s motivací, výměna injekčního materiálu a materiálu k desinfekci. Téměř všechna zařízení pracují také s klienty v konfliktu se zákonem, případně ve výkonu trestu. Sdružení Podané ruce, o.s., Oddělení Walhalla, realizuje úspěšný program Práce klienty v konfliktu se zákonem probíhající v úzké spolupráci s Vazební věznicí Olomouc a s věznicí Mírov.

Služby v oblasti snižování rizik							
Název projektu/progr ramu	Realizátor	Cílová skupina	Počet UD, kt. služby využily v r. 2008	Počet kontakt ů s UD v r. 2008	Počet výměn v r. 2008	Počet vydaných inj.stř. v r. 2008	Územní působnost, spádovost
Kontaktní centrum v Olomouci	Sdružení Podané ruce, o.s.	Uživatelé nealkoholový ch drog a osoby blízké	324	6 596	1 646	32 252	Olomoucký region
Terénní programy Olomouc	Sdružení Podané ruce, o.s.	Uživatelé nealkoholový ch drog	295	1251	501	12 895	Olomoucký region, Olomouc, Šternberk, Litovel
Kontaktní a poradenský program v Prostějově	Sdružení Podané ruce, o.s.	Uživatelé nealkoholový ch drog a osoby blízké	131	1731	424	16 749	Prostějovský region, Prostějov
Terénní programy v Prostějovsk ém regionu	Sdružení Podané ruce, o.s.	Uživatelé drog	83	441	320	9 844	Prostějovský region

Kontaktní centrum Krédo	Pontis Šumperk o.p.s.	Uživatelé nealkoholových drog a osoby blízké	204	2692	832	10 276	Šumperkský region
KKC Kappa (projekt celkem)	o.s. KAPPA-HELP	Uživatelé drog a osoby blízké	284	3028	677	22 453	Přerovský region, Přerov, Hranice n.M.
Terénní program KKC Kappa	o.s. KAPPA-HELP	Uživatelé drog, především nekontaktováni v KKC, experim., dále jejich příb. a přát.	367	1 311	108	10 324	Přerovský region (Přerov, Hranice n. M., Lipník n.B., Kojetín)
K-centrum Darmoděj	Darmoděj	Uživatelé drog a osoby blízké	177	2 923	784	17 816	Jeseník
Terénní program Babylon	Darmoděj	Uživatelé drog	90	246	38	2084	Jesenický region

Kontakt: Každá návštěva/situace, při které dochází k interakci mezi klientem a pracovníkem programu (služby, informace, nebo poradenství - včetně skupinového). Příjem telefonického hovoru není kontakt. Výměna: Kontakt, při kterém dochází k výměně (příp. jen odevzdání či výdeji) jedné nebo více injekčních jehel.

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci programu protidrogové politiky v roce 2008

V tabulce nejsou zahrnuty údaje ze služby Kontaktní a poradenské místo pro drogově závislé - Uničov

5.3 Služby v oblasti léčby a resocializace

V Olomouckém kraji je zajištěna střednědobá i dlouhodobá ústavní léčba závislosti v Psychiatrické léčebně Bílá Voda a v Psychiatrické léčebně ve Šternberku. V PL Bílá Voda jsou k dispozici 3 oddělení specializovaná pro komplexní léčbu látkových závislostí. Pro klienty je k dispozici několik léčebných programů včetně začleněných terapeutických komunit.

V PL Šternberk je také zajišťována soudně nařízená ústavní léčba. Vojenská nemocnice v Olomouci poskytuje kromě detoxikace a detoxifikace také krátkodobou léčbu v trvání maximálně 1 měsíc.

Ve Fakultní nemocnici v Olomouci je na Klinice psychiatrie v ambulanci AT realizován program ambulantní léčby a programy substituce metadonem a zejména Subutexem®. P-centrum v Olomouci zajišťuje program ambulantní léčby a poradenství. Ambulantní léčbu závislosti na léčbu závislosti na legálních i nelegálních drogách zajišťují také psychiatrické ordinace a Centrum krizové

intervence v Olomouci. V PL Bílá Voda i ve Fakultní nemocnici je poskytována detoxikační léčba.

Fakultní nemocnice v Olomouci, PL Šternberk a PL Bílá Voda umožňují detoxikaci. Detoxikace osob pod silným vlivem alkoholu, většinou s projevy agresivity, byla možná v jediné záchytné stanici v Olomouckém kraji, která je součástí Nemocnice Šternberk. Její provoz je 24 hodin denně a kapacita 8 lůžek. V roce 2007 využilo Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice ve Šternberku 1 146 osob. Pro rok 2008 je plánováno přestěhování záchytné stanice ze Šternberka do Olomouce.

Specifickým zařízením v našem kraji je Výchovný ústav pro mládež s léčebným režimem v Žulové. Zde pomáhají řešit problémy s drogami chlapců ve věku 15 – 19 let, u nichž byla soudně nařízena ústavní výchova.

V Olomouckém P-centru dlouhodobě probíhá úspěšný Doléčovací program, který je určen klientům z celé České republiky. Jeho součástí byla i nabídka chráněného bydlení (na půl cesty) a chráněného zaměstnání, které však bylo klientům nabízeno pouze do konce roku 2007. Provoz chráněné dílny byl na konci roku 2007 ukončen. Důvodem pro ukončení provozu byl klesající zájem klientů o tuto službu v důsledku široké nabídky pracovních příležitostí v Olomouci.

6. Změny v poskytování služeb

V roce 2008 nedošlo v poskytovaných službách k žádným velmi podstatným změnám. Občanské sdružení Darmoděj v druhé polovině roku úspěšně rozvíjelo činnost Kontaktního centra Darmoděj v Jeseníku. V supervizi a poradenské spolupráci s vedoucím pracovníky blízké psychiatrické léčebny v Bílé Vodě začalo toto občanské sdružení realizovat projekt „Doléčovací program Restart“ pro klienty, kteří se vrací z léčby a není pro ně vhodné prostředí velkých měst. Postupně se rozvíjí také další nový projekt tohoto občanského sdružení „Terénní program Babylon“.

Po složitém období, kterým prošlo Kontaktní centrum Krédo v Šumperku (Pontis Šumperk o.p.s.) v roce 2007, se situace již stabilizovala. Nový tým kontaktního centra se postupně zapracoval a zařízení funguje dobře a bez problémů.

Ve spolupráci s obcemi a ostatními organizacemi sociálně – zdravotní síť začalo nově vzniklé občanské sdružení RES – SEF, o. s. realizovat v Šumperském regionu terénní program.

7. Nedostatky v poskytování služeb v Olomouckém kraji v roce 2008

Ve srovnání s ostatními kraji české republiky má Olomoucký kraj poměrně hustou síť zařízení, která nabízí služby uživatelům drog a osobám blízkým. Dostupnost těchto služeb pro obyvatele kraje je tedy celkem dobrá.

Relativně dobrá je dostupnost nízkoprahových služeb i terénních programů.

Nadále se ukazovala potřeba rozšíření terénního programu, který probíhal spíše jako doplňující činnost kontaktního centra v Jeseníku a blízkém okolí, i do dalších lokalit Jesenického regionu.

Také v Prostějovském regionu je nutné rozšířit terénní program Sdružení Podané ruce, o.s. i na Konicko, oblasti se špatnou dopravní dostupností.

Chybí doléčovací zařízení pro osoby se závislostí na alkoholu.

Více pozornosti by mělo být věnováno stále narůstající problematice patologického hráčství a zneužívání alkoholu.

Dostupnost léčby je celkem dobrá. Problematickou se jeví pouze dostupnost programu substituční léčby, který je zajišťován zatím hlavně v ambulanci AT Kliniky psychiatrie Fakultní nemocnice v Olomouci.

V Olomouckém kraji chybí dostatečná nabídka systematických programů specifické primární prevence, zejména programů selektivní prevence.

8. Krajské strategie a plány

Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2005 - 2010 byl schválen 14. dubna 2005 (UR/11/80/2005) Radou Olomouckého kraje.

Použité zkratky:

RVKPP – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky

NNO - neziskové organizace

SPR Walhalla - Sdružení Podané ruce, o.s., oddělení Walhalla

UR – usnesení Rady Olomouckého kraje

UZ – usnesení Zastupitelstva Olomouckého kraje

KPM – Kontaktní a poradenské místo pro drogově závislé (Uničov)

PL – psychiatrická léčebna